Lietas arhīva Nr. CA-0595-20/34
ECLI:LV:RAT:2020:0113.C30752018.13.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2020. gada 13. janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Svetlana Beļajeva
tiesneses Ilze Celmiņa un Sandra Krūmiņa,
rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. B/ vienkāršotās procedūras prasībā pret /pers. C/ par parāda piedziņu, sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 13. septembra spriedumu.

aprakstošā daļa

[1] /pers. B/, pamatojoties uz Civillikuma 1587., 1779. pantu cēla prasību vienkāršotās procedūras lietā pret /pers. C/, lūdzot tiesu piedzīt no atbildētāja prasītāja labā parādu 150 EUR apmērā.

Prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētājs 2018. gada 28. martā noslēdza ar prasītāju Juridiskās palīdzības līgumu Nr. 776/01 un uzņēmās līgumsaistības līdz 2018. gada 15. aprīlim samaksāt līguma cenu 150 EUR. Atbildētājs saistības pildīt nevēlas.

[2] Atbildētāja/pers. C/ iesniegtajos paskaidrojumos par prasību norādīts, ka prasību neatzīst.

Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017. gada 8. septembra spriedumu lietā Nr. C32173817 nospriests piedzīt no SIA "/Nosaukums/" par labu atbildētājam neizmaksāto darba algu 807,38 EUR un likumiskos nokavējuma procentus 27,74 EUR, kopā 835,12 EUR. Pēc tiesas sprieduma nauda atbildētājam netika izmaksāta.

Izlasot sludinājumu avizē, par prasītāja firmas piedāvātiem juridiskiem pakalpojumiem naudas piedziņas lietās, nolēmis griezties pie prasītāja pēc palīdzības.

Prasītājs paziņoja atbildētājam, ka par izdarīto pakalpojumu parasti saņem 10 % no piedzītās naudas, šajā lietā tie būs 80 EUR. Atbildētājs piedāvājis pēc pozitīvā iznākuma samaksāt dubultā.

Pēc pārrunām prasītājs sastādīja līgumu. Sakarā ar to, ka atbildētājs nepilnīgi pārvalda latviešu valodu, parakstījis to, neiedziļinoties līguma saturā. Vēlāk internetā uzzinājis, ka prasītāja firma ir šaubīga un krāpnieciska.

Prasītājas, sakarā ar naudas piedziņu no SIA "/Nosaukums/", neko nav darījis un nekādus juridiskos pakalpojumus nav sniedzis.

[3] Prasītāja iebildumos uz atbildētāja paskaidrojumiem, norādīts, ka atbildētājs maldina tiesu par to, ka nav bijusi palīdzība naudas piedziņā. Bez tam, saskaņā ar juridiskās palīdzības līguma 4.4. punktu, atbildētājs uzņēmās samaksāt līguma cenu 150 EUR līdz 2017. gada 3. martam.

[4] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas spriedumu noraidīta /pers. B/ vienkāršotās procedūras prasība pret /pers. C/ par naudas piedziņu.

Pirmās instances tiesas spriedums pamatots ar sekojošiem argumentiem.

[4.1] Pušu starpā nav strīda, ka 2018. gada 28. martā viņu starpā noslēgts Līgums Nr. 776/01 par juridiskās palīdzības sniegšanu. Tāpat lietā nav strīda, ka atbildētājs nav veicis līguma 4.1. punktā pielīgto samaksu 150 EUR līdz līguma 4.4. punktā noteiktajam termiņām – 2018. gada 15. aprīlim.

[4.2] Pušu starpā pastāv strīds par to, vai prasītājs sniedzis prasītājam līguma 1.1. un 2.1. punktā noteikto pakalpojumu un vai atbildētājam ir pienākums veikt līguma 4.1. punktā nolīgto samaksu.

Saskaņā ar Civillikuma 1402. pantu, saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

[4.3] Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1587. pantu, un Civillikuma 1591. pantu.

Tiesa secinājusi, ka prasītāja tiesai iesniegtais 2018. gada 28. marta iesnieguma projekts, kas atbildētāja vārdā adresēts zvērinātai tiesu izpildītājai Vinetai Risevai un AS "Latvijas Pasts" 2018. gada 12. aprīļa kvīti par vienkāršas vēstules nosūtīšanu, nepierāda, ka prasītājs izpildījis savas saistības pret atbildētāju.

[4.4] Tiesa atzinusi, ka prasītājs nav pierādījis saistību izpildi no savas puses, kas dod pietiekamu pamatu prasību noraidīt, jo tiesības saņemt samaksu uzdevuma ņēmējām (juristam) dod izpildīts darbs, nevis noslēgts līgums.

[5] Apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 13. septembra spriedumu iesniedza prasītājs /pers. B/, pārsūdzot to pilnā apjomā.

[5.1] Tiesa atsaukusies uz Civillikuma 1042. pantu, kurš paredz, ka saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Nav strīda, ka līgums Nr. 776/01 ir tiesisks darījums.

[5.2] Saskaņā ar Civillikuma 1591. pantu atbildētājam ir pienākums vispirms izpildīt līguma 4.4. punktu, samaksāt līgumā pielīgto summu un tad saņemt pakalpojumu.

[5.3] Tiesa ignorēja Civillikuma 1587. pantu.

[6] Pamatojoties uz 2019. gada 26. novembra Civillietu tiesas kolēģijas tiesnese s lēmumu, ierosināta apelācijas tiesvedība un lieta nozīmēta izskatīšanai rakstveida procesā.

motīvu daļa

[7] Civillietu tiesas kolēģija, pārbaudījusi un novērtējusi rakstveida pierādījumus lietā, kopsakarā ar apelācijas sūdzības saturu, atzīst, ka prasība

nav pamatota un ir noraidāma.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 440.[1] pantu apelācijas sūdzības vienkāršotās procedūras lietās (..) apelācijas instancē izskata šā likuma 52.–54. nodaļā noteiktajā kārtībā, ievērojot šajā nodaļā paredzētos izņēmumus.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 426. panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 13.septembra spriedums pārsūdzēts pilnā apjomā.

Civilprocesa likuma 189.panta trešā daļa un 190.pants noteic, ka tiesas spriedumam ir jābūt likumīgam un pamatotam. Tas nozīmē, ka tiesas spriešanas pamatuzdevumu – atrast taisnīgāko un lietderīgāko strīda risinājumu – nevar atzīt par izpildītu, ja spriedumā izdarītie secinājumi netiek balstīti uz apstākļu, kas ietilpst pierādīšanas priekšmetā, vispusīgu pārbaudi un pušu iesniegto pierādījumu juridisko novērtējumu (*sk. Augstākās tiesas 2017.gada 17.februāra sprieduma lietā Nr.SKC-67/2017 (C28403009) 6.punktu*).

Tiesību doktrīnā atzīts, ka [..] tiesa vispirms konstatē, vai prāvnieku (galvenā kārtā prasītāja) uzdotie apstākļi, uz kuriem pamatoti pušu prasījumi izrādījušies par patiesiem un kādas juridiskas sekas likums saista ar noskaidrotiem apstākļiem." (*sk. Dr.iur.Vladimirs Bukovskis. Civilprocesa mācības grāmata. – Rīga: Autora izdevums, 1933, 431.lpp.*).

Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka pirmās instances tiesa noraidījusi prasību, atzīstot par nepierādītiem tādus apstākļus uz kuru pamata prasība nav celta (sprieduma [4.2] sadaļa) – prasītājs nav pierādījis tiesības saņemt samaksu. Apelācijas instances tiesa analoģiski pirmās instances tiesai noraida prasību, bet uz citiem pirmajā tiesu instancē nevērtētiem pamatiem.

[9] Pirmās instances tiesa pareizi konstatēja un lietā nav strīda, ka 2018. gada 28. martā starp pusēm noslēgts Līgums Nr. 776/01 par juridiskās palīdzības sniegšanu, kurā puses vienojās, ka klientam (atbildētājam) saskaņā ar līguma 4.2. punktu pie līguma noslēgšanas jāsamaksā juristam (prasītājam) 70% no līguma cenas (150 EUR) vai jāapmaksā visa summa uzreiz, vai līdz līguma 4.4. punktā noteiktajam termiņām – 2018. gada 15. aprīlim.

[10] Prasītājs cēlis prasību pamatojoties uz Civillikuma 1587., 1779. un 1591.pantu, lūdzot piedzīt līgumā noteikto cenu.

Prasītājs nav pierādījis, ka atbildētāja līgumsaistību neizpildīšanas gadījumā viņam nodarīti zaudējumi, kas būtu piedzenami atbilstoši Civillikuma 1775., 1779.panta noteikumiem, līdz ar to prasība uz šī pamata nav apmierināma, lietā izšķirams strīds par līgumsaistību izpildi, pielīgtās līguma cenas piedziņu. Lietā konstatēts, ka atbildētājs nav izpildījis saistības atbilstoši līguma 4.2. punktam, jo nevēlas līgumisko attiecību turpināšanu, tai skaitā saņemt prasītāja pakalpojumus.

[11] Atbilstoši Civillikuma 1587. pantam, tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto, un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus. Noslēgtā līguma tiesiskumu puses nav apstrīdējušas.

Tā kā saistību tiesības ir relatīvās tiesības, proti, tās saista tikai pašus līdzējus, bet ne trešās personas, saistību tiesībām piemīt izteikti dispozitīvs raksturs (*sk., piem., Balodis K. Ievads civiltiesībās. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 178.?179.lpp*). Privāttiesiskā sfēra ir ļoti plaša, tās ietvaros pastāvošās intereses ir ārkārtīgi daudzveidīgas un niansētas, un nekad nav tā, ka visiem gadījumiem der viens vienīgs universāls risinājums. Tādēļ līdzējiem privāttiesiskās autonomijas un līgumu brīvības ietvaros tiek atzītas plašas iespējas veidot tieši sev piemērotas un izdevīgas tiesiskās attiecības, par kurām viņi paši uzņemas atbildību. Savukārt dispozitīvais likuma regulējums piemērojams, ja līdzēji nav pielīguši citus noteikumus.

[12] Atbilstoši Civillikuma 1589.pantā noteiktajam, vienpusēja atkāpšanās no līguma ir pielaižama tikai tad, kad tā pamatota ar paša līguma raksturu, vai kad to zināmos apstākļos atļauj likums, vai kad tāda tiesība bija noteikti pielīgta.

Līguma 5.2.punktā puses vienojās, ka ja klients (atbildētājs) noteiktajā termiņā neveic līgumā noteikto samaksu, juristam (prasītājam) ir tiesības apturēt savu pienākumu izpildi līdz brīdim, kamēr klients veic līgumā noteikto samaksu. Līdz ar to puses noregulējušas tiesisko attiecību secību - jurista pakalpojums netiek nodrošināts līdz klients izdarīs maksājumu.

Savukārt atbilstoši līguma 5.3. punktam, puses pielīgušas klientam (atbildētājam) tiesību vienpusēji atkāpties no līguma, rakstveidā brīdinot juristu (prasītāju). Kaut gan lietā nav konstatēts, ka šāds rakstveida uzteikums ir bijis, lietā nepastāv strīds par atbildētāja vienpusēju atkāpšanos no līguma un prasītājs neceļ iebildumus, ka atkāpšanās no līguma notikusi neievērojot līguma 5.3.punkta noteikumus.

Atbilstoši Civillikuma 1509.pantam, analizējot katru līgumā ietverto saistību, šaubu gadījumā neskaidrības iztulkojamas tā, ka tās vismazāk saista parādnieku.

Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka puses privāttiesiskās autonomijas ietvaros ir izvēlējušās sev piemērotas un izdevīgas tiesiskās attiecības, tai skaitā atbildētāja tiesību bez īpašiem noteikumiem vienpusēji atkāpties no līguma, nesamaksājot pielīgto līguma cenu līdz 2018.gada 15.aprīlim.

Atzīstot, ka atbildētājs ir vienpusēji atkāpies no līguma, lietā nav tiesiska pamata apmierināt prasību par līguma izpildījumu atbilstoši līguma 4.2. punktā noteiktajam, līdz ar to prasība kā nepamatota ir pilnībā noraidāma.

rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432.-434., 440[11] un 440[12]. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. B/ vienkāršotās procedūras prasību pret /pers. C/ par parāda piedziņu – noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā pasludināšanas dienā.

Tiesnese referente S.Beļajeva
Tiesnese I.Celmiņa
Tiesnese S.Krūmiņa